

ป ร ิ ส ส ั พ พ น า ม (ต ตุมห อมท)

ต ‘เขา’ ไตรลึงค์ (๓ ลึงค์)

ต ‘เขา’ ปุริสสัพพนาม และ

ต ‘นั่น’ วิเสสนสัพพนาม แจกเหมือนกัน

ตุมห ‘คุณ’ ปุงลึงค์ อิตถิลึงค์

ป. ตวิ ตวิ	ตุมเห	โว
ท. ตวิ ตวิ ตั	ตุมเห	โว
ต. ตยา ตวยา เต	ตุมเหหิ	โว
จ. ตยหิ ตุมหิ ตว เต	ตุมหากิ	โว
ป. ตยา	ตุมเหหิ	
ฉ. ตยหิ ตุมหิ ตว เต	ตุมหากิ	โว
ส. ตยิ ตวยิ	ตุมเหสุ	

เอก. ต. ตวยา ส. ตวยิ ไม่พบที่ใช้;

ตุมห ใน ไตร. พบ ๕ แห่ง มี ๔ แห่งในคาถา

อมท ‘ผม’ ปุงลึงค์ อิตถิลึงค์

ป. อหิ	มยิ	โน
ท. มหิ มหิ	อมเห	โน
ต. มยา เม	อมเหหิ	โน
จ. มยหิ อมหิ มม มหิ เม	อมหากิ อสมากิ	โน
ป. มยา	อมเหหิ	
ฉ. มยหิ อมหิ มม มหิ เม	อมหากิ อสมากิ	โน
ส. มยิ	อมเหสุ	

จ. ฉ. พหุ. อสมากิ ใน ไตร. พบ ๕ แห่ง มี ๔ แห่งในคาถา

วิ เส ส น ส ั พ พ น า ม น ิ ย ม (ต เอ ต อิม อมุ)

ต ‘นั่น’ ปุงลึงค์

ป. โส	เต
ท. ตั นั	เต เน
ต. เตน	เตหิ
จ. ตสส อสส	เตส เตसान เนส เนसान
ป. ตสฺมา อสฺมา ตมฺหา	เตหิ
ฉ. ตสส อสส	เตส เตसान เนส เนसान
ส. ตสฺมี อสฺมี ตมฺหิ	เตสุ

จ. ฉ. พหุ. เตसान เนसान ไม่พบที่ใช้

ต ‘นั่น’ อิตถิลึงค์

ป. สา	ตา
ท. ตั นั	ตา
ต. ตาย	ตาทิ
จ. ตสฺสา ติสฺสา ติสฺสาย อสฺสา	ตาสฺ ตาसान
ป. ตาย	ตาทิ
ฉ. ตสฺสา ติสฺสา ติสฺสาย อสฺสา	ตาสฺ ตาसान
ส. ตายิ ตสฺสึ อสฺสึ ติสฺสึ	ตาสู

จ. ฉ. เอก. ติสฺสาย พหุ. ตาसान ไม่พบที่ใช้

ส. เอก. ติสฺสึ ใน ไตร. พบ ๑ แห่ง (ติสฺสึ ปริสาย)

ต ‘นั่น’ นปุงสกลึงค์

ป. ตั	ตานิ
ท. ตั นั	ตานิ
ต. เตน	เตหิ
จ. ตสส อสส	เตส เตसान เนส เนसान
ป. ตสฺมา อสฺมา ตมฺหา	เตหิ
ฉ. ตสส อสส	เตส เตसान เนส เนसान
ส. ตสฺมี อสฺมี ตมฺหิ	เตสุ

จ. ฉ. พหุ. เตसान เนसान ไม่พบที่ใช้

เอต ‘นั่น’ ปุงลึงค์

ป. เอโส	เอเต
ท. เอตฺ เอนิ	เอเต
ต. เอเตน	เอเตหิ
จ. เอตสส	เอเตสฺ เอเตसान
ป. เอตสฺมา เอตมฺหา	เอเตหิ
ฉ. เอตสส	เอเตสฺ เอเตसान
ส. เอตสฺมี เอตมฺหิ	เอเตสุ

จ. ฉ. พหุ. เอเตसान พบในไตร ๑ แห่ง อยู่ในคาถา

เอต ‘นั่น’ อิตถิลึงค์

ป. เอสา	เอตา
ท. เอตฺ เอนิ	เอตา
ต. เอตาย	เอตาทิ
จ. เอตสฺสา เอติสฺสา เอติสฺสาย	เอตาสฺ เอตาสาน
ป. เอตาย	เอตาทิ
ฉ. เอตสฺสา เอติสฺสา เอติสฺสาย	เอตาสฺ เอตาสาน
ส. เอตสฺสึ เอติสฺสึ	เอตาสู

จ. ฉ. เอก. เอติสฺสาย พหุ. เอตาสาน ไม่พบที่ใช้

เอต ‘นั่น’ นปุงสกลึงค์

ป. เอตฺ	เอตานิ
ท. เอตฺ เอนิ	เอตานิ
ต. เอเตน	เอเตหิ
จ. เอตสส	เอเตสฺ เอเตसान
ป. เอตสฺมา เอตมฺหา	เอเตหิ
ฉ. เอตสส	เอเตสฺ เอเตसान
ส. เอตสฺมี เอตมฺหิ	เอเตสุ

จ. ฉ. เอก. เอเตसान ไม่พบที่ใช้

อิม ‘นี้’ ปุงลึงค์

ป. อยิ	อิเม
ท. อิมิ	อิเม
ต. อิมินา อเนน	อิเมหิ
จ. อิมสฺส อสฺส	อิเมสฺ อิเมसान
ป. อิมสฺมา อสฺมา อิมมฺหา	อิเมหิ
ฉ. อิมสฺส อสฺส	อิเมสฺ อิเมसान
ส. อิมสฺมี อสฺมี อิมมฺหิ	อิเมสุ

จ. ฉ. พหุ. อิเมसान ไม่พบที่ใช้

อิม ‘นี้’ อิตถิลึงค์

ป. อยิ	อิมา
ท. อิมิ	อิมา
ต. อิมาย	อิมาทิ
จ. อิมิสฺสา อิมิสฺสาย อสฺสา	อิมาสฺ อิมาसान
ป. อิมาย	อิมาทิ
ฉ. อิมิสฺสา อิมิสฺสาย อสฺสา	อิมาสฺ อิมาसान
ส. อิมิสฺสึ อสฺสึ	อิมาสู

จ. ฉ. เอก. อิมิสฺสาย พหุ. อิมาसान ไม่พบที่ใช้

อิม ‘นี้’ นปุงสกลึงค์

ป. อิทิ	อิมานิ
ท. อิทิ อิมิ	อิมานิ
ต. อิมินา อเนน	อิเมหิ
จ. อิมสฺส อสฺส	อิเมสฺ อิเมसान
ป. อิมสฺมา อสฺมา อิมมฺหา	อิเมหิ
ฉ. อิมสฺส อสฺส	อิเมสฺ อิเมसान
ส. อิมสฺมี อสฺมี อิมมฺหิ	อิเมสุ

จ. ฉ. พหุ. อิเมसान ไม่พบที่ใช้

อมุ ‘โน้น’ ปุงลึงค์

ป. อมุ	อมุ
ท. อมุ	อมุ
ต. อมุนา	อมุหิ
จ. อมุสฺส อมุโน	อมุสฺ
ป. อมุสฺมา อมุมฺหา	อมุหิ
ฉ. อมุสฺส อมุโน	อมุสฺ
ส. อมุสฺมี อมุมฺหิ	อมุสุ

อมุ ‘โน้น’ อิตถิลึงค์

ป. อมุ	อมุ
ท. อมุ	อมุ
ต. อมุยา	อมุหิ
จ. อมุสฺสา	อมุสฺ
ป. อมุยา	อมุหิ
ฉ. อมุสฺสา	อมุสฺ
ส. อมุสฺสึ	อมุสุ

อมุ แปลงเป็น อสุ ได้

อมุ อสุ มี ก ต่อท้าย มีรูปเป็น อมุก อสุก แจกอย่าง ย ศัพท์ และใช้มากกว่า อมุ อสุ

อมุ ‘โน้น’ นปุงสกลึงค์

ป. อทุ	อมุนิ
ท. อทุ	อมุนิ
ต. อมุนา	อมุหิ
จ. อมุสฺส อมุโน	อมุสฺ
ป. อมุสฺมา อมุมฺหา	อมุหิ
ฉ. อมุสฺส อมุโน	อมุสฺ
ส. อมุสฺมี อมุมฺหิ	อมุสุ

จ. ฉ. พหุ. อมุसान ไม่พบที่ใช้

วิเสสนศัพท์นามอนิยม (ย อณฺว ... สพฺพ กิ)

ย 'ใด' ปุลงลิงค์

ป. โย	เย
ทฺ. ยํ	เย
ต. เยน	เยหิ
จ. ยสฺส	เยสํ <i>เยसानํ</i>
ป. ยสฺมา ยมฺหา	เยหิ
ฉ. ยสฺส	เยสํ <i>เยसानํ</i>
ส. ยสฺมี ยมฺหิ	เยสุ

ทั้ง ๓ ลิงค์ จ. ฉ. พหุ. เยसानํ ยาสานํ ไม่พบที่ใช้

ย 'ใด' อิตถิลิงค์

ป. ยา	ยา
ทฺ. ยํ	ยา
ต. ยาย	ยาหิ
จ. ยสฺสา	ยาสํ <i>ยาสานํ</i>
ป. ยาย	ยาหิ
ฉ. ยสฺสา	ยาสํ <i>ยาสานํ</i>
ส. ยสฺสํ	ยาสู

ต.-ฉ. เป็น ยาย ส. เป็น ยายํ

ย 'ใด' นปุลงลิงค์

ป. ยํ	ยานิ
ทฺ. ยํ	ยานิ
ต. เยน	เยหิ
จ. ยสฺส	เยสํ <i>เยसानํ</i>
ป. ยสฺมา ยมฺหา	เยหิ
ฉ. ยสฺส	เยสํ <i>เยसानํ</i>
ส. ยสฺมี ยมฺหิ	เยสุ

กิ 'ใคร, อะไร' ปุลงลิงค์

ป. โก	เก
ทฺ. กํ	เก
ต. เกน	เกหิ
จ. กสฺส กิสฺส	เกสํ <i>เกसानํ</i>
ป. กสฺมา กมฺหา	เกหิ
ฉ. กสฺส กิสฺส	เกสํ <i>เกसानํ</i>
ส. กสฺมี กิสฺมี <i>กมฺหิ</i> กิมฺหิ	เกสุ

ใน ปุ. นปุ. แปลง ก เป็น กิ ได้บ้าง

กิ 'ใคร, อะไร' อิตถิลิงค์

ป. กา	กา
ทฺ. กํ	กา
ต. กาย	กาหิ
จ. กสฺสา	กาสํ <i>กาสานํ</i>
ป. กาย	กาหิ
ฉ. กสฺสา	กาสํ <i>กาสานํ</i>
ส. กสฺสํ	กาสู

แปลง กิ เป็น ก ใน อิต. แปลงเป็น กา แล้วแจกเหมือน ย ศัพท์ ยกเว้นใน นปุ. ป. ทฺ. เอก. คงเป็น กิ

กิ 'อะไร' นปุลงลิงค์

ป. กิ	กานิ
ทฺ. กิ	กานิ
ต. เกน	เกหิ
จ. กสฺส กิสฺส	เกสํ <i>เกसानํ</i>
ป. กสฺมา กมฺหา	เกหิ
ฉ. กสฺส กิสฺส	เกสํ <i>เกसानํ</i>
ส. กสฺมี กิสฺมี <i>กมฺหิ</i> กิมฺหิ	เกสุ

ทั้ง ๓ ลิงค์ เอก. ป. กมฺหา ส. กมฺหิ พหุ. จ. ฉ. เกसानํ กาสานํ ไม่พบที่ใช้

กิ มีจิ ต่อท้าย 'บาง, ใครๆ, อะไรๆ; น้อย' ปุ.

ป. โกจิ	เกจิ
ทฺ. กณฺจิ	เกจิ
ต. เกนฺจิ	เกหิจิ
จ. กสฺสจฺจิ	เกสณฺจิ <i>เกसानณฺจิ</i>
ป. กสฺมาจฺจิ	เกหิจิ
ฉ. กสฺสจฺจิ	เกสณฺจิ <i>เกसानณฺจิ</i>
ส. กสฺมิณฺจฺจิ	เกสุจฺจิ

ทั้ง ๓ ลิงค์ จ. ฉ. พหุ. เกसानณฺจิ กาสานณฺจิ ไม่พบที่ใช้

กิ มีจิ ต่อท้าย 'บาง, ใครๆ, อะไรๆ; น้อย' อิต.

ป. กาจิ	กาจิ
ทฺ. กณฺจิ	กาจิ
ต. กายฺจิ	กาหิจิ
จ. กสฺสาจฺจิ	กาสณฺจิ <i>กาสานณฺจิ</i>
ป. กายฺจิ	กาหิจิ
ฉ. กสฺสาจฺจิ	กาสณฺจิ <i>กาสานณฺจิ</i>
ส. กสฺสณฺจฺจิ	กาสูจฺจิ

กิ มี จิ ต่อท้าย 'บาง; อะไรๆ; น้อย' นปุ.

ป. กิณฺจิ	กานิจิ
ทฺ. กิณฺจิ	กานิจิ
ต. เกนฺจิ	เกหิจิ
จ. กสฺสจฺจิ	เกสณฺจิ <i>เกसानณฺจิ</i>
ป. กสฺมาจฺจิ	เกหิจิ
ฉ. กสฺสจฺจิ	เกสณฺจิ <i>เกसानณฺจิ</i>
ส. กสฺมิณฺจฺจิ	เกสุจฺจิ

เอก. บางคน, บางสิ่ง; น้อย. พหุ. บางพวก, บางเหล่า.

กิ มีย นำหน้า จิ ต่อท้าย 'คนใดคนหนึ่ง' ปุ.

ป. โย โกจิ	เย เกจิ
ทฺ. ยงฺกณฺจิ	เย เกจิ

กิ มีย นำหน้า จิ ต่อท้าย 'คนใดคนหนึ่ง' อิต.

ป. ยา กาจิ	ยา กาจิ
ทฺ. ยงฺกณฺจิ	ยา กาจิ

กิ มีย นำหน้า จิ ต่อท้าย 'สิ่งใดสิ่งหนึ่ง' นปุ.

ป. ยงฺกิณฺจิ	ยานิ กานิจิ
ทฺ. ยงฺกิณฺจิ	ยานิ กานิจิ

เอก. คนใดคนหนึ่ง, สิ่งใดสิ่งหนึ่ง พหุ. พวกใดพวกหนึ่ง, เหล่าใดเหล่าหนึ่ง

๒) กิ ศัพท์ที่มี จิ ต่อท้าย ไม่ใช่เป็นคำถาม

กิ ศัพท์ มี จิ ต่อท้าย บาง; ใครๆ, อะไรๆ; น้อย
เอก. บางคน, บางสิ่ง; ใครๆ, อะไรๆ; น้อย
พหุ. บางพวก, บางเหล่า
ปุ. โกจิ, อิต. กาจิ นปุ. กิณฺจิ

กิ ศัพท์มีย นำหน้า มี จิ ต่อท้าย "...ใด...หนึ่ง"

เอก. คนใดคนหนึ่ง, สิ่งใดสิ่งหนึ่ง
พหุ. พวกใดพวกหนึ่ง, เหล่าใดเหล่าหนึ่ง
ปุ. โย โกจิ, อิต. ยา กาจิ นปุ. ยงฺกิณฺจิ

ศัพท์เหล่านี้ แจกเหมือน ย ศัพท์

อณฺว อื่น	เอก คนหนึ่ง, พวกหนึ่ง	อิตฺร นอกนี้ ทกฺขิณฺ ขวา, ได้
อณฺวตฺร-ตมฺ คนใดคนหนึ่ง	เอกจจฺ อปฺเปกจจฺ บางคน, บางพวก	อฺตุตฺร ช้าย, เหนือ ปุพฺพ ก่อณฺ]
ปร อื่น	อฺกฺย ทั้งสอง	
อปฺร อื่นอีก	สพฺพ ทั้งปวง	(เอก ศัพท์ อิต.
กตฺร-ม คนไหน	กิ ใคร, อะไร	เอก. จ. ฉ. เอกิสุสา ส. เอกิสฺส)

การใช้ กิ ศัพท์

๑) กิ ศัพท์ที่ใช้เป็นคำถาม

กิ ศัพท์ *ศัพท์นาม* (ใคร, อะไร, ไหน) แปลงเป็น ก แล้วแจกอย่าง ย ศัพท์ ทั้ง ๓ ลิงค์ (เว้น นปุ. ป. ทฺ. เอก. คงเป็น กิ)

๑) ใช้อย่างปริสศัพท์นาม 'ใคร, อะไร' โก/กา คำมฺ คจฺจติ? ใครไปบ้าน? กิ ปิฏฺเฏ โหติ? อะไรมีในตะกร้า?

๒) ใช้อย่างวิเสสนศัพท์นาม 'อะไร, ไ, ไหน' (=กตฺร กตม)

โก เถโร คำมฺ คจฺจติ? พระเถระไหน ... ? กิ ผลํ ปิฏฺเฏ โหติ? ผลอะไร/ไหน ... ?

กิ ศัพท์ *นิบาต* (หรือ, ทำไม, อย่างไร)

๓) เป็นคำถามว่าใช่หรือไม่ แปลว่า 'หรือ' กิ ปนฺ เถโร อาคโต?

กิ พระเถระ มาแล้ว หรือ?

๔) เป็นคำถามถึงเหตุผล แปลว่า 'ทำไม' กิ ปาลิตํ ปมฺชฺชสฺสิ? (=กสฺมา ก็การณฺ) ปาลิตะ ท่านประมาทอยู่ทำไม?

๕) เป็นคำถามถึงวิธีการ เป็นต้น แปลว่า 'อย่างไร' (=กถ)

เต อตฺตโน ปุราณจิวฺรานิ กิ กริสฺสนฺติ? พวกเขา จักทำจิรเวทของตน อย่างไร? ตํ กิ มณฺญฺสิ นนฺท? นันฺทะ เธอจะสำคัญข้อนั้น อย่างไร?